

Field : Journalism

Type : Research Article

Received: 24.09.2019 - *Accepted*: 20.10.2019

Zeytin Dalı Harekâtı'nda Kullanılan Yerli Silahların Medyada Yer Alış Biçimi

Mesut İRİS

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE

Email: mesutiris@istanbul.edu.tr

Öz

Türkiye bulunduğu coğrafi, politik ve ekonomik konumu ve potansiyelinden ötürü uluslararası ölçekte teknolojik gelişmeleri takip etmek, iç ve dış tehditlere karşı stratejik politikalar üretmek sorumluluğundadır. Bu stratejik konunun getirdiği sorumluluklardan bir tanesi ise savunma sanayii politikalarının izlediği yerlilik politikalarının milli hasılaya olan katkısının artırılmasıdır. Dışa bağımlı olmayan savunma sanayii politikaları üzerinden, ihraç edilen savunma sanayii üretimleri günümüz uluslararası ekonomi politikaları bağlamında önem arz etmektedir. Nitekim bu çalışma ile savunma sanayii gelişmeleri ve yerli üretimin bu gelişmelerdeki yeri görülmeye çalışılacaktır. Sadece tatbikat alanında değil aynı zamanda savaş alanında ki yerli üretimin başarısı ve bu başarının medya üzerinden uluslararası piyasada ihracatına yönelik pazarlama stratejileri ve sonuçlarının görülmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada hürriyet.com.tr ve sabah.com.tr sitelerinde yer alan Zeytin Dalı Harekâtı'nda kullanılan yerli silah haberleri incelenmiş ve bulgular tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerli Silah, Zeytin Dalı Harekâtı, Savunma Sanayii, İnsansız Hava Aracı, Medya

The Place of Domestic Weapon in Media That Used in Operation Olive Branch

Abstract

Turkey where geographical, political and technological developments to follow up on an international scale due to the economic position and potential, the responsibility to produce strategic policies against internal and external threats. One of the responsibilities posed by this strategic position is to increase the contribution of the local policies pursued by the defense industry policies to the national product. Exports of defense industry are important in the context of international economic policies. As a matter of fact, the developments in the defense industry and the place of domestic production in these developments will be seen. It is aimed not only in the field of exercise but also the success of domestic production on the battlefield and the marketing strategies and results of this success in the international market through the media. In this study, the news of domestic weapons used in Operation Olive Branch on hurriyet.com.tr and sabah.com.tr sites were examined and the findings were discussed.

Keywords: Domestic Weapon, Operation Olive Branch, Defense Industry, Unmanned Air Vehicle, Media

1. Giriş

Savunma sanayii ülkelerin birçok dinamiklerini etkileyen bir oluşumdur. Dış ülkelere olan bağımlılığın son bulması açısından önemli bir paydaştır. Nitekim Cumhuriyetin ilk dönem politikalarında bağımsız bir savunma sanayii uğraşı görülmektedir. Ancak ikinci dünya savaşı ve sonrası savunma sanayii politikalarında dışa bağımlılık sağlanırken bunun bedeli Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında uygulanan silah ambargosunda görülmüştür. Nitekim bu gelişmeler sonucunda savunma sanayii stratejileri geliştirilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Savunma sanayii ülkelerin dışa bağımlılığının giderilmesinin yanı sıra ülke refahının da gelişimi açısından önemli bir etkidir. Gelişmiş ülkelerin hemen hepsi silah ihracatında yüksek pay sahibidir. Bu bağlamda savunma sanayii ve ihracatı politikaları incelemeye değerdir.

Zeytin Dalı Harekâtı Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) tarafından, bölgede güvenliği ve istikrarı sağlamak amacıyla Afrin bölgesinde, 20 Ocak 2018 tarihi itibarıyla başlatılmıştır. Harekât Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 51. Maddesinde yer alan Meşru Müdafaa Hakkı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir (Türk Silahlı Kuvvetleri, 2018). 18 Mart 2018 tarihinde Afrin şehir merkezi kontrol altına alınarak harekât başarılı bir şekilde sonuçlandırılmıştır.

Harekât yerli savunma sanayiinin geliştirdiği ekipmanların uluslararası düzeyde görülmesi ve test edilmesine de neden olmuştur. Son dönem savunma politikaları sonuçlarının medyada nasıl yansıtıldığı da bu bağlamda önemlidir.

Türkiye'nin Savunma Sanayii Politikaları

Türkiye'nin savunma sanayii politikaları kurtuluş savaşı geçiren yeni kurulmuş bir ülke, uluslararası anlaşmalar, uluslararası dinamikler ve harekâtların gölgesi altında şekillenmiştir. Bu politikaları dört döneme ayırmak mümkündür. Yeni kurulan Cumhuriyetin ilk yıllarındaki uygulamalar, Türkiye'nin Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) katılımı, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve sonrasında uygulanan silah ambargosu ve son olarak Türk Savunma Sanayii Politikası ve Stratejisi Esasları'nı kapsayan son dönem olarak dört dönemi adlandırabiliriz (Özgen, 2016: 193).

Bu dönemlerin içeriklerine bakıldığı zaman ilk dönem genç Türkiye Cumhuriyeti'nin devletçilik ilkesi ışığında milli bir savunma sanayii altyapısı için çalışmalar yürüttüğü ve yatırımlarında gene devlet tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. İkinci dönemde tam tersi bir uygulama yapılarak savunma sanayiinin milli unsurlarının durma noktasına geldiği görülmektedir. Burada ülkenin NATO'ya üye olduktan sonra Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarının müttefik ülkeler tarafından gerçekleştirilen yardımlar ve vadeli satışlar yoluyla giderilmesi neden durma noktasına gelindiğinin cevabıdır. Üçüncü dönem ise aslında ikinci dönem uygulamalarının bir sonucu olarak görülebilir. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın sonucunda müttefik devletlerin Türkiye'ye karşı uyguladığı silah ambargosu dışa bağımlı olmanın sonuçlarını gözler önüne sermiştir. Sonuncu dönem ise yerli üretim savunma stratejilerinin esaslarının belirlendiği ve uygulamaya konulduğu dönem olmuştur. Nitekim 2000'li yıllarda TSK'nın ihtiyaç duyduğu

ekipmanların karşılanma oranı %20'lerdeyken, 2014 yılı sonundaki verilere göre %60 seviyelerine ulaşmıştır (2016: 193).

Savunma sanayisine yönelik çalışmalar Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında hız kazanmış ve Kara Kuvvetleri Vakfı tarafından 1980 yılında Askeri Elektronik Sanayi (ASELSAN) kurulmuştur. Bu öncü girişimle beraber savunma sanayinin bir devlet politikası olarak ele alınması gerektiğinin önemi anlaşılacak şekilde 1985 yılında Özal hükümeti tarafından Savunma Sanayi Müsteşarlığı kuruluş kanunu yürürlüğe girmiştir (Erdem, “Türk Savunma Sanayinin Kuruluşu”, 2017).

Stockholm Uluslararası Barış Antlaşmaları Enstitüsü'nün (SIPRI) 2011 – 2015 dönemi uluslararası silah ticari raporuna göre Türkiye küresel silah ithalatı sıralamasında altıncı sırada yer almıştır. En çok silah ihracatı yapan ülkeler arasında ise ABD, Rusya, Çin, Fransa, Almanya ve İngiltere gibi gelişmiş ülkeler görülmektedir (BBC, “Türkiye Dünyanın Altıncı Büyük Silah İthalatçısı”, 2016). Bu gösterge savunma sanayinin dış bağımlılığa karşı öneminin yanında bir ülkenin gelişimine ve refah düzeyine olan katkısını da göstermektedir.

Silah satışları ülkelerin refah düzeylerini yükselten en büyük etkenler arasında yer almaktadır. Nitekim Dünyanın en büyük 100 savunma şirketi 2016 yılında 374,8 milyar dolarlık savunma sanayii satışı yaparak ne büyük bir etken olduğunu göstermektedir (Dünya, “Dünyada Silah Satışı 2010'dan Sonra İlk Kez Arttı”, 2017).

Özellikle Zeytin Dalı Harekâtı ile beraber yerli silahların kullanım alanının bulunması ve gerçek bir savaşta test edilmesi son dönem savunma sanayii politikalarının ve silah satışına yönelik pazarlama stratejilerinin görüşülmesi açısından medyada yer alan haberler önem arz etmektedir.

2. Yöntem

Araştırmanın amacını Zeytin Dalı Harekâtı sırasında kullanılan yerli silahların medyada yer alışı şekli oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini ulusal düzeyde yayın yapan haber siteleri oluşturmaktadır. Örneklem olarak ise ülkelerin internet haritasını çıkartan, google analytics ve alexa gibi ölçümleme şirketlerine rakip olan ‘comScore’ rating şirketinin Temmuz – Ağustos 2017 yılı raporuna (Medyatava, “Türkiye'nin En Çok Ziyaret Edilen Haber Siteleri Açıklandı”, 2017) göre Türkiye'deki ilk 10 haber sitesi arasında yer alan hürriyet.com.tr ve sabah.com.tr ele alınmıştır. Verilerin toplanması aşamasında ise Zeytin Dalı Harekâtı'nın başlangıç tarihinden itibaren olmak üzere ilk bir ayı olan 20 Ocak 2018 – 20 Şubat 2018 tarihleri arasındaki ilgili sitelerde yer alan haberler taranarak veriler elde edilmiştir.

Haberlerin göstergelerinin tespit edilmesi sürecinde, metinsel verileri daha alakalı ve yorumlanabilir veri datalarına indirgeyerek sınıflandırabilmemizi sağlayan (Weber, 1990: 5) içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Haberler incelenirken yayımlandığı tarih ve yerli silah odaklı haberlerin sayısı görülmeye çalışılmıştır. Haber başlıkları haberin konusu ile ilgili bilgi göstermektedir. Haberlerin temasını ön plana çıkartan ve haber içerisinde kullanılan anahtar sözcükler ortaya koyulmuştur. Anahtar sözcükler ile ulaşılmak istenen haberin yansımalarıdır. Bunun yanı

sıra haber söylemi başlığı altında haber dilinin söylemi nötr, eleştirel veya olumlu olarak incelenmiştir. Haberi oluşturan mekanizmaların olaya yaklaşımı açısından haber dilinin söyleminin görülmesi önem arz etmektedir.

3. Bulgular

Tablo 1. 20 Ocak – 20 Şubat 2018 Hürriyet.com.tr Haber Sitesi Haberleri

Tarih	Haber Başlıkları	Anahtar Sözcükler	Haber Söylemi
21 Ocak 2018	Mayın da temizlenecek	Altay Tankı	Nötr
21 Ocak 2018	Afrin’de ilk kez görev başında!	Milli İHA	Nötr
21 Ocak 2018	Hassa sınırından Afrin’deki hedefler ÇNRA’larla vuruldu	ÇNRA (çok namlulu roket atar)	Olumlu
25 Ocak 2018	Teröre ‘cirit’ atışı	Helikopter, fırtına obüs	Nötr
26 Ocak 2018	İşte Afrin’i dar eden milli silahlar	Milli silah t-122 çnra, t-129 atak, cirit, zma, iha,koral,aselsan	Olumlu
29 Ocak 2018	Yerli İHA Afrin semalarında objektile takıldı	Yerli insansız hava aracı	Nötr
31 Ocak 2018	Son dakika: Savunma Sanayi toplantısı sona erdi... Toplantı 7 saat sürdü	Güç katan yerli ve milli sistemlerimiz	Nötr
03 Şubat 2018	Sınırdaki füze	C-ram, korkut hava	Nötr

	tehdidine ‘Demir Kubbe’	sistemi	
07 Şubat 2018	ANKA-S inmeyecek	İha Anka-s	Olumlu
10 Şubat 2018	ASELSAN’dan tanka ‘çelik’ kalkan	Pulat, akkor, altay	Nötr
12 Şubat 2018	F-16’nın yerini alacak	Milli sistem MMU projesi	Nötr

Örneklemede yer alan haber siteleri arasında seçilmiş hürriyet.com.tr sitesinin 20 Ocak – 20 Şubat 2018 yılı içerisinde yerli silah odaklı haber sayısı toplamda on bir adettir.

Hürriyet.com.tr Haber Başlıkları ve İçerikleri

“Mayın da temizlenecek” başlıklı haberin içeriğini ihale sürecinde olan ve ALTAY tankının mayın temizlemede de kullanılabilir hale getirileceği oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü ALTAY tankı olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“Afrin’de ilk kez görev başında” başlıklı haberin içeriğini Afrin harekâtında ilk kez kullanılacak Milli İHA’lar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü milli İHA olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“Hassa sınırından Afrin’deki hedefler ÇNRA’larla vuruldu” başlıklı haberin içeriğini harekât içerisinde kullanılan Çok Namlulu Roket Atar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü ÇNRA olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Söylemin olumlu olmasının sebebi, Çok Namlulu Roket Atar sisteminin özelliklerinin övücü şekilde (birden fazla roket atma kabiliyeti, yüksek öncelikli hedefler üzerine görmeyerek ateş açmak) haberde yer almasıdır.

“Teröre ‘cirit’ atışı” başlıklı haberin içeriğini Burseya Dağı tepelerine gerçekleştirilen yoğun ateş oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri helikopter ve fırtına obüs olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“İşte Afrin’i dar eden milli silahlar” başlıklı haberin içeriğini harekât sırasında kullanılan milli silahlar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri milli silah, t-122 çnra, t-129 atak, cirit, zma, iha, koral ve aselsan olurken, haber dilinin söylemi olumludur. Söylemin olumlu olmasının sebebi, teröristleri etkisiz hale getirmek, bölge halkını baskı ve zulümden kurtarmanın en önemli unsurlarından bir tanesi olarak milli silahların gösterilmesidir.

“Yerli İHA Afrin semalarında objektiflere takıldı” başlıklı haberin içeriğini yerli insansız hava aracı oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü yerli insansız hava aracı olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“Son dakika: Savunma Sanayi toplantısı sona erdi... Toplantı 7 saat sürdü” başlıklı haberin içeriğini yerli ve milli sistemlere yenilerini eklemeye yönelik projeler oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü güç katan yerli milli sistemlerimiz olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“Sınırdaki füze tehdidine ‘Demir Kubbe’” başlıklı haberin içeriğini bölgesel hava savunma sistemi için yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri C-ram, korkut hava sistemi olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“ANKA-S inmeyecek” başlıklı haberin içeriğini İHA ve Anka-s hakkındaki bilgiler oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri İHA ve Anka-s olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Söylemin olumlu olmasının sebebi İHA’ların özelliklerinin övülmesinin yanı sıra, yeni geliştirilen Anka-s’in “en büyük İHA’mız” ara başlığı altında özelliklerinin övülmesidir.

“ASELSAN’dan tanka ‘çelik’ kalkan” başlıklı haberin içeriğini ALTAY tankının geliştirilmesine dair bilgiler oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri Pulat, akkor, Altay, olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“F-16’nın yerini alacak” başlıklı haberin içeriğini f-16’nın yerini alacak MMU projesine dair bilgiler oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri Milli sistem ve MMU projesi olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

Yukarıda yer alan haber başlıkları ve içeriklerinin gösterdiği yerli silah odaklı haberler değerlendirildiğinde, harekât sırasında kullanılan yerli silahların medyada detaylı özelliklerine kadar yer bulduğu, özellikle yerli ve milli sıfatlarının tekrar edildiği ve harekâta ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 2. 20 Ocak – 20 Şubat 2018 Sabah.com.tr Haber Sitesi Haberleri

Tarih	Haber Başlıkları	Anahtar Sözcükler	Haber Söylemi
21 Ocak 2018	İlk kez kullanılan Milli İHA’lar Afrin’de görevde	Milli İHA	Olumlu
22 Ocak 2018	Yerli ve milli operasyon	Milli İHA, milli mühimmat	Olumlu

23 Ocak 2018	ABD silahlarını Akkor durduracak	Yerli ve milli akkor	Olumlu
23 Ocak 2018	Milli Taarruz	Milli silah, füze ve mühimmatlar	Olumlu
24 Ocak 2018	Milli gururumuz ATAK helikopteri Cirit'le Afrin'deki hedefleri vurdu	Milli taarruz helikopteri, yerli üretim	Olumlu
25 Ocak 2018	Aselsan'a ABD şantajı	ASELSAN	Olumlu
26 Ocak 2018	Altay Tankı ihalesi 15-20 günde tamamlanacak	Altay tankı	Nötr
26 Ocak 2018	ASELSAN'a yapılan ABD şantajına karşı Türk hamlesi!	Yerli ve milli silah	Olumlu
27 Ocak 2018	500 milyon liralık yerli teşvik paketi	Yerli ve milli sanayi	Olumlu
27 Ocak 2018	Milli silahlarla teröristlere göz açtırılmıyor	Yerli ve milli silah	Olumlu
27 Ocak 2018	Türkiye silahlarını modernize edecek	Yerlilik oranı	Olumlu
29 Ocak 2018	Yeni nesil Milli İHA'lar geliyor	İHA	Olumlu
30 Ocak 2018	Yerli uçak HÜRKUŞ-B ilk	HÜRKUŞ-B	Olumlu

	testleri geçti		
30 Ocak 2018	ASELSAN'dan Türk sanayisine 900 milyon dolar	ASELSAN, Sipariş	Olumlu
30 Ocak 2018	Afrin semalarında dikkat çeken İHA görüntüsü	Milli gururumuz, Yerli İHA	Olumlu
31 Ocak 2018	İlk kez bu kadar net görüntüledi! Zeytin Dalı'nda fırtına etkisi	Yerli üretim Fırtına Obüsleri	Olumlu
31 Ocak 2018	Afrin milli silahlarla teröristlere dar ediliyor	Yerli yapım araç, silah ve mühimmat	Olumlu
01 Şubat 2018	Yerli füze Hisar-A'nın test atışı başarıyla gerçekleştirildi	Yerli füze, HİSAR-A	Olumlu
01 Şubat 2018	Türkiye'den bir büyük başarı daha	Yerli füze, HİSAR-A	Olumlu
02 Şubat 2018	Yerli milli İHA göreve hazırlanıyor	ANKA-S, Milli uydu	Olumlu
03 Şubat 2018	Uydudan kontrollü ilk ANKA-S'ler teslim edildi!	ANKA-S, İha	Olumlu
03 Şubat 2018	Göktürk-1 buluyor, Mehmetçik 12'den vuruyor	Keskin göz Göktürk-1	Olumlu

04 Şubat 2018	Yerli İHA TSK'ya teslim edildi	Milli uçuş ANKA-S	Olumlu
05 Şubat 2018	Yerli İHA ve SİHA'ların parça ve yazılımları tamamen Türkçe!	İHA SİHA Milli	Olumlu
09 Şubat 2018	ASELSAN'ın PULAT'ı tanklarımızı koruyacak!	ASELSAN PULAT	Olumlu
09 Şubat 2018	Otokar, Altay Tankı seri üretimi ihalesi için son teklifini sundu	Otokar Altay Milli tank	Olumlu
12 Şubat 2018	F-16'lar gidiyor yerli ve milli savaş uçağı geliyor	Milli Muharip Uçak Seferberlik	Olumlu
12 Şubat 2018	Milli savaş uçağı için seferberlik	Milli Muharip Uçak Seferberlik	Olumlu
13 Şubat 2018	Teröristlerin SİHA'lardan gizlenme taktiğı havadan görüntülendi	SİHA	Nötr
15 Şubat 2018	Türk ordusunun silahı Yunanistan'da endişe yarattı!	SİHA İHA	Olumlu
16 Şubat 2018	TSK'nın SİHA ve İHA teknolojisi,	İHA	Olumlu

	Komşu'ya parmak ısırttı	SİHA	
17 Şubat 2018	ASELSAN'dan tarihi bir başarı daha	Milli savunma sanayi EİRS	Olumlu
17 Şubat 2018	Milli taarruz uçağı Hürjet'te önemli gelişme	Hürjet	Olumlu
20 Şubat 2018	Türk mühendisleri tank motorunda göreve hazır	Milli tank Milli ve yerli	Olumlu
20 Şubat 2018	İntikamı aldı	SİHA Milli	Olumlu

Örnekleme yer alan haber siteleri arasında seçilmiş Sabah.com.tr sitesinin 20 Ocak – 20 Şubat 2018 yılı içerisinde yerli silah odaklı haber sayısı toplamda otuz beş adettir.

Sabah.com.tr Haber Başlıkları ve İçerikleri

“İlk kez kullanılan Milli İHA'lar Afrin'de görevde” başlıklı haberin içeriğini operasyonda kullanılacak milli İHA'lar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü milli İHA olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan milli İHA'lar söylemi gösterilebilir.

“Yerli ve milli operasyon...” başlıklı haberin içeriğini Zeytin Dalı Harekâtı'nda kullanılan milli silahlar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri milli İHA, milli mühimmat olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan milli silahların özelliklerinin detaylı anlatılması ve kahramanlaştırılması söylemi gösterilebilir.

“ABD silahlarını Akkor durduracak” başlıklı haberin içeriğini terör örgütüne verilen silah desteğine karşı yerli ve milli silahlar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü yerli ve milli akkor olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yerli ve milli silahların korumacı özellikleri söylemi gösterilebilir.

“Milli Taarruz” başlıklı haberin içeriğini Türkiye'nin savunma sanayisinin gelişimi oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri milli silah, füze ve mühimmatlar olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber

içerisinde yer alan yerli savunma sanayi tarafından üretilen silahların karşı tüm hedefleri yok edebilecek kabiliyette olduğu söylemi gösterilebilir.

“Milli gururumuz ATAK helikopteri Cirit’le Afrin’deki hedefleri vurdu” başlıklı haberin içeriğini Afrin operasyonu sırasında kullanılan milli taarruz helikopteri oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri Milli taarruz helikopteri, yerli üretim olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yerli ve milli unsurların ön plana çıkartıldığı söylemi gösterilebilir.

“Aselsan’a ABD şantajı” başlıklı haberin içeriğini ASELSAN’ın halka arzı oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü ASELSAN olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yerli savunma sistemleri üreticileri arasında öncü kuruluş olarak sayılan ASELSAN’ın önünün ABD bankaları tarafından kesilmek istenmesi söylemi gösterilebilir.

“Altay Tankı ihalesi 15-20 günde tamamlanacak” başlıklı haberin içeriğini Altay Tankı projesi oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü Altay Tankı olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“ASELSAN’a yapılan ABD şantajına karşı Türk hamlesi!” başlıklı haberin içeriğini Sabah ekonomi yazarı Dilek Güngör’ün yazısı oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri yerli ve milli silah olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yerli ve milli silahların ABD’yi ileri derecede rahatsız ettiği söylemi gösterilebilir.

“500 milyon liralık yerli teşvik paketi” başlıklı haberin içeriğini yerli sanayi destek teşvik paketi oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri yerli ve milli sanayi olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan milli sanayinin öneminin ispatı olarak Afrin operasyonu söylemi gösterilebilir.

“Milli silahlarla teröristlere göz açtırılmıyor” başlıklı haberin içeriğini milli silahların operasyona katkıları oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri yerli ve milli silah olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yerli yapım araçların terör örgütü mensuplarına Afrin’i dar ettiği söylemi gösterilebilir.

“Türkiye silahlarını modernize edecek” başlıklı haberin içeriğini savunma sanayinin geliştirilmesi projeleri oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü yerlilik oranı olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yerli üretim projelerin özelliklerinin detaylı bir söylemi gösterilebilir.

“Yeni nesil Milli İHA’lar geliyor” başlıklı haberin içeriğini İHA’lar oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü İHA olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan İHA’ların operasyonda kullanılan en önemli yerli silah söylemi gösterilebilir.

“Yerli uçak HÜRKUŞ-B ilk testleri geçti!” başlıklı haberin içeriğini yerli uçak projesi oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü HÜRKUŞ-B olurken, haber dilinin söylemi ise

olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan HÜRKUŞ-B'nin sınıfının en iyisi olduğu söylemi gösterilebilir.

“ASELSAN'dan Türk sanayisine 900 milyon dolar” başlıklı haberin içeriğini ASELSAN'ın iş hacmi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri ASELSAN ve sipariş olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan ASELSAN'ın yurt içi ve yurt dışı olmak üzere almış olduğu siparişlerle yüklü bir iş hacmi yaratması söylemi gösterilebilir.

“Afrin semalarında dikkat çeken yerli İHA görüntüsü” başlıklı haberin içeriğini yerli İHA'nın görev sırasındaki fotoğrafı oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri, milli gururumuz ve yerli İHA olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yerli İHA'yı kahramanlaştıran milli gururumuz söylemi gösterilebilir.

“İlk kez bu kadar net görüntülendi! Zeytin Dalı'nda fırtına etkisi...” başlıklı haberin içeriğini yerli üretim Fırtına obüsleri oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri yerli üretim Fırtına Obüsleri olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan Fırtına obüslerinin harekâta önemli rol üstlenmesi söylemi gösterilebilir.

“Afrin milli silahlarla teröristlere dar ediliyor” başlıklı haberin içeriğini harekât sırasında kullanılan yerli yapım araç, silah ve mühimmat oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri yerli yapım araç, silah ve mühimmat olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan silahların terör örgütlerine Afrin'i dar ettiği söylemi gösterilebilir.

“Yerli füze HİSAR-A'nın test atışı başarıyla gerçekleştirildi” başlıklı haberin içeriğini yerli füze HİSAR-A'nın test atışları oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri yerli füze ve HİSAR-A olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan HİSAR-A'nın hava savunmasında önemli görevler üstleneceği söylemi gösterilebilir.

“Türkiye'den bir büyük başarı daha” başlıklı haberin içeriğini yerli füze HİSAR-A'nın test atışları oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri yerli füze ve HİSAR-A olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan HİSAR-A'nın hava savunmasında önemli görevler üstleneceği söylemi gösterilebilir.

“Yerli milli İHA göreve hazırlanıyor...” başlıklı haberin içeriğini ANKA-S sistemi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri ANKA-S ve milli uydu olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan ANKA-S'in özelliklerinin detaylı bir söylemi gösterilebilir.

“Uydudan kontrollü ilk ANKA-S'ler teslim edildi” başlıklı haberin içeriğini ANKA-S sistemi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri ANKA-S ve İHA olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan ANKA-S sisteminin özelliklerinin detaylı söyleminde milli vurgusunun sıkça kullanılması gösterilebilir.

“Göktürk-1 buluyor, Mehmetçik 12’den vuruyor” başlıklı haberin içeriğini Göktürk-1 uydusunun Afrin harekâtındaki kullanımını oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri keskin göz ve Göktürk-1 olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan Göktürk-1 uydusunun ‘keskin göz’, ‘en büyük yardımcı’ gibi söylemler gösterilebilir.

“Yerli İHA TSK’ya teslim edildi” başlıklı haberin içeriğini TSK’ya teslim edilen İHA’lar oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri milli uçuş ve ANKA-S olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan milli ve sınıfının en yetkin sistemi vurgusu söylemi gösterilebilir.

“Yerli İHA ve SİHA’ların parça ve yazılımları tamamen Türkçe!” başlıklı haberin içeriğini Gazete Habertürk yazarı Murat Bardakçı’nın İHA ve SİHA’ların üretildiği tesisi gezmesi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri İHA, SİHA ve milli olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan ‘görseniz iftihar edersiniz’ ve milli vurgusu söylemi gösterilebilir.

“ASELSAN’ın PULAT’ı tanklarımızı koruyacak” başlıklı haberin içeriğini ASELSAN’ın tank ve zırhlı araçlara yönelik aktif koruma projesi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri ASELSAN ve PULAT olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan yeni ihtiyaçlara cevap verecek ve tehditlere karşı koruma sağlayacak söylemleri gösterilebilir.

“Otokar, Altay Tankı seri üretimi ihalesi için son teklifini sundu” başlıklı haberin içeriğini Altay tankı seri üretim ihalesi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri otokar, Altay ve milli tank olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan Altay tankının özelliklerinin detaylı söylemi gösterilebilir.

“F-16’lar gidiyor yerli ve milli savaş uçağı geliyor” başlıklı haberin içeriğini milli muharip uçak projesi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri Milli Muharip Uçak ve Seferberlik olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan F-16’ların yerini alacak yurt içi imkân ve kabiliyetlerle tasarlanan yerli ve milli uçak söylemi gösterilebilir.

“Milli savaş uçağı için seferberlik” başlıklı haberin içeriğini milli muharip uçak projesi oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcükleri Milli Muharip Uçak ve Seferberlik olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan F-16’ların yerini alacak yurt içi imkân ve kabiliyetlerle tasarlanan yerli ve milli uçak söylemi gösterilebilir.

“Teröristlerin SİHA’lardan gizlenme taktiği havadan görüntülendi” başlıklı haberin içeriğini SİHA’lardan saklanmak isteyen teröristlerin yaptıkları faaliyetler oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcüğü SİHA olurken, haber dilinin söylemi ise nötrdür.

“Türk ordusunun silahı Yunanistan’da endişe yarattı!” başlıklı haberin içeriğini Türk ordusunun silahlarının Yunan basınında yer alması oluşturmaktadır. Haberın anahtar sözcüğü SİHA ve İHA olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin

olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan SİHA ve İHA'nın teknolojik kabiliyetlerinin Yunan tarafında endişe yarattığı söylemi gösterilebilir.

“TSK'nın SİHA ve İHA teknolojisi, Komşu'ya parmak ısırttı” başlıklı haberin içeriğini Yunanistan'da yayınlanan Ptisi Diastima dergisinin Türk ordusunun başarısını anlattığı yazısı oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri SİHA ve İHA olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan SİHA ve İHA'nın teknolojik kabiliyetlerinin Yunan tarafında endişe yarattığı söylemi gösterilebilir.

“ASELSAN'dan tarihi bir başarı daha” başlıklı haberin içeriğini ASELSAN tarafından üretilen yeni bir savunma projesi oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri milli savunma sanayi ve EİRS olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan hızla büyüyen milli savunma sanayinin başarılarına bir yenisi ekleniyor söylemi gösterilebilir.

“Milli taarruz uçağı Hürjet'te önemli gelişme” başlıklı haberin içeriğini Hürjet projesi oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcüğü Hürjet olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan Hürjet için önemli bir Pazar potansiyeli söylemi gösterilebilir.

“Türk mühendisleri tank motorunda göreve hazır” başlıklı haberin içeriğini Altay tankı motoru projesi oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri milli tank, milli ve yerli olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan ‘Türkiye bu işi kafasına koyarsa yapar’ söylemi gösterilebilir.

“İntikamı SİHA aldı” başlıklı haberin içeriğini ATAK helikopterin düşmesi sonucu şehit olan 12 askerin intikamını alan SİHA oluşturmaktadır. Haberin anahtar sözcükleri SİHA ve milli olurken, haber dilinin söylemi ise olumludur. Haber dilinin olumlu olmasının nedeni olarak haber içerisinde yer alan intikamın SİHA ile alındığı söylemi gösterilebilir.

Yukarıda yer alan haber başlıkları ve içeriklerinin gösterdiği yerli silah odaklı haberler değerlendirildiğinde, harekât sırasında kullanılan yerli silahların medyada detaylı özelliklerine kadar yer bulduğu, özellikle yerli ve milli sıfatlarının tekrar edildiği ve harekâta ön plana çıktığı görülmektedir. Silahların zaman zaman kahramanlaştırıldığı, diğer ülkeler tarafından kıskanıldığı hatta önünün kesilmek istendiği vurgulanmaktadır.

Hürriyet.com.tr ve Sabah.com.tr Karşılaştırılması

Rating oranlarında ilk ona giren iki internet haber sitesinin sahiplik yapılarına bakılacak olursa, inceleme yapılan dönemde Hürriyet.com.tr Aydın Doğan'ın sahip olduğu Doğan Yayın Holding bünyesinde altındaydı. Şirket daha sonra Demirören grubuna satıldı. Sabah.com.tr ise Yönetim Kurulu Başkanlığını Ömer Faruk Kalyoncu'nun yürüttüğü Turkuvaz Medya Grubu'na ait.

İki haber sitesi de Zeytin Dalı Harekâtı'nın başlangıç tarihi itibarıyla 20 Ocak – 20 Şubat 2018 tarihleri arasında harekâta kullanılan silahların medyada gösteriliş şekli olarak incelendi. Haber taraması yapıldı ve haber başlıkları, içerikleri, yayın tarihi, anahtar sözcükleri ve haber söylemi olarak kategorize edildi.

Hürriyet.com.tr’de harekâta kullanılan silahların gösteriliş biçimi incelendiğinde, bir ay süre içerisinde toplamda on bir adet haber görülmüştür. Haberlerin anahtar sözcükleri genelde yerli silahların isimleri olurken, haberler genelde nötr bir söylemde verilmiştir. Sayısal olarak on bir haber içerisinde üçü olumlu olurken, sekiz tanesi ise nötrdür. Haberlerin içeriğine bakıldığı zaman harekâta kullanılan yerli silahların isimleri, sıfatları, lakapları ön planda tutulurken, detaylı özelliklerinden bahsedilmiştir. Yerlilik haberin tasarlanma sürecinde önemli bir yer kaplamıştır.

Sabah.com.tr’de harekâta kullanılan silahların gösteriliş biçimi incelendiğinde, bir ay süre içerisinde toplamda otuz beş adet haber görülmüştür. Bu haber sayısı Hürriyet.com.tr’ye göre üç katından daha fazladır. Haberlerin anahtar sözcükleri genelde yerli silahların isimleri olurken hemen her haberde yerli ve milli sıfatlarına vurgu yapıldığı görülmüştür. Haberlerde Hürriyet.com.tr’ye oranla genelde olumlu bir söyleme yer verilmiştir. Sayısal olarak otuz beş haberin otuz üçü olumlu olurken, iki tanesi ise nötrdür. Haberlerin içeriğine bakıldığı zaman harekâta kullanılan yerli silahların isimleri, sıfatları, lakapları ön planda tutulurken, detaylı özelliklerinden bahsedilmiştir. Ayrıca Sabah.com.tr’de kullanılan yerli silahlardan gururla bahsedilmiş, kahramanlaştırılmış ve harekâtın başarılı olmasının en önemli nedenleri arasında gösterilmiştir. Yine Sabah.com.tr’de yerli ve milli silahların dış ülkeler tarafından kıskanıldığı, önünün kesilmek istendiği haber içerikleri arasında görülmüştür. Yerlilik, millilik ve başarıdaki yerli silahların payları haberin tasarlanma sürecinde önemli bir yer kaplamıştır.

4. Sonuç

Araştırmanın ortaya koyduğu sorular Zeytin Dalı Harekâtı’nda kullanılan silahların medyada nasıl yansıtıldığının görülmesini amaçlamaktaydı. Bu bağlamda Ulusal çapta yayın yapan Hürriyet.com.tr ve Sabah.com.tr sitesinde yer alan 20 Ocak – 20 Şubat 2018 tarihi arasındaki silah odaklı haberler incelenmiştir.

On biri Hürriyet.com.tr’de ve otuz beşi Sabah.com.tr’de olmak üzere toplam kırk altı yerli silah odaklı haber görülmüştür. Ortalamaya vurulduğu zaman günde bir adetten fazla haberleştirilmesi konunun önemini vurgulamaktadır. Haberlerin ortak noktası olarak, yerlilik ve millilik vurgularının yapılması, silahların harekâtın doğal bir unsuru olarak yer alması, yerli silahların kahramanlaştırılması ve harekâtın başarısındaki en önemli paydaşlardan bir tanesi olarak sayılması sonuçlarına ulaşılmıştır.

Haber başlıklarında direkt olarak yerli silahlara vurgu yapıldığı, “Milli silahlarla teröristlere göz açtırılmıyor”, “Milli gururumuz ATAK helikopteri Cirit’le Afrin’deki hedefleri vurdu” gibi başlıklarda görülmektedir.

Haberlerin anahtar sözcükleri arasında olan İHA, SİHA, ALTAY, yerli, milli gibi sözcüklerin haberler içerisinde sıkça tekrarlanması ve detaylı özelliklerinden bahsedilmesi silahların ön plana çıkartılmak istendiğini açıkça göstermektedir.

Haber dilinin söylemi ise genelde olumlu söylem olarak görülmüştür. Silahlardan bahsederken, gururumuz, kahraman, yerli ve milli, başarının temel sebebi gibi yüceltici sözcüklerin haber dili içerisinde kullanımı silahları kişileştirmiş, yurt içi ve yurt dışı pazarlama stratejisi olarak ön plana çıkartılmıştır.

Nitekim bu gelişmeler ışığında Türkiye’de üretilen yerli silahlara gerçekleştirilen taleplerde artış görülmüştür. Uluslararası ölçekte ülkelerin savunma stratejileri oluşturmasında İnsansız Hava Aracı’nın göstermiş olduğu performans, performansın medyada başarıyla yer alması ve operasyonlardaki etkinliği önemli etkidir. Katar ve Ukrayna ülkelerinden talep edilen ve duyurulan satın alma anlaşmaları (Hürriyet, “Son dakika: Anlaşma imzalandı! Ukrayna, Türkiye’den İHA alacak”, 2019) savunma sanayii stratejilerinin önemli bir yol kat ettiğinin ispatı niteliğindedir.

Çalışmanın sonucunda da görüleceği gibi, harekât yalnızca bir operasyon olarak sınırlı kalmayıp, ulusal ve uluslararası çevrede devletlerin farklı alanlarda güç gösterilerinde bulunabileceğini ortaya koymaktadır. Çalışma bağlamında, yerli silahların kullanım alanı olarak Zeytin Dalı Harekâtı’nda ön plana çıkartılması, uluslararası çevrede gözlemleyen ülkelere hem bir güç gösterisi hem de bir pazar stratejisi olarak görülmektedir. Tatbikat veya testlerden bağımsız olarak gerçek bir harekâta başarılı olmuş silahların uluslararası pazarda yer edinmesi açısından iyi bir referans olacaktır.

Kaynakça

- BBC (2016). “Türkiye Dünyanın Altıncı Büyük Silah İthalatçısı”, https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/02/160222_sipri_rapor (Erişim Tarihi: 10.05.2018).
- Dünya (2017). “Dünyada Silah Satışı 2010’dan Sonra İlk Kez Arttı”, <http://www.dw.com/tr/d%C3%BCnyada-silah-sat%C4%B1%C5%9F%C4%B1-2010dan-sonra-ilk-kez-artt%C4%B1/a-41741067> (Erişim Tarihi: 10.05.2018).
- Erdem, V. (2017). “Türk Savunma Sanayiinin Kuruluşu”, <http://www.hbstrateji.com/savunma-sanayii-mustesarlari-gozunden-turkiye-de-savunma-sanayi-1-86> (Erişim Tarihi: 10.05.2018).
- Hürriyet (2019) “Son dakika: Anlaşma imzalandı! Ukrayna, Türkiye’den İHA alacak”, <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/son-dakika-anlasma-imzalandi-turkiye-ukraynaya-iha-satacak-41081039> (Erişim Tarihi: 31.01.2019).
- Medyatava (2017) “Türkiye’nin En Çok Ziyaret Edilen Haber Siteleri Açıklandı”, http://www.medyatava.com/haber/turkiyenin-en-cok-ziyaret-edilen-haber-siteleri-aciklandi_150072 (Erişim Tarihi: 05.05.2018).
- ÖZGEN, C. (2016). Türkiye’nin Savunma Sanayii Politikasının Analizi: Türk Savunma Sanayii Politikası ve Stratejisi Esasları Dokümanı Örneği, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15): 191-203.
- Türk Silahlı Kuvvetleri (2018) “Basın Açıklaması”, http://www.tsk.tr/BasinFaaliyetleri/BA_47 (Erişim Tarihi: 10.05.2018).
- Weber, Robert P. (1990). *Basic Content Analysis*, Sage, California.
- 20 Ocak – 20 Şubat 2018 arası Hürriyet.com.tr internet haberleri.
- 20 Ocak – 20 Şubat 2018 arası Sabah.com.tr internet haberleri.